

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 38/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till bestämmelser om definitionen av företagare i arbetspensionslagarna

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2010 en proposition med förslag till bestämmelser om definitionen av företagare i arbetspensionslagarna (RP 135/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Maritta Hirvi, social- och hälsovårdsministeriet

- utvecklingschef Maijaliisa Takanen, Pensionsskyddscentralen
- expert Johan Åström, Finlands Näringsliv
- jurist Heli Puura, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- jurist Maire Lumiaho, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Dessutom har Akava r.f., Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf och Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf lämnat ett gemensamt utlåtande.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om pension för företagare, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om pension för arbetstagare och lagen om sjömanspensioner ändras. Definitionen av företagare i lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare ändras. Enligt förslaget ska också en sådan delägare som arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag och som ensam innehar mer än 30 procent av bolagets aktier eller av det röstetal som aktierna medför i bolaget betraktas såsom företagare. Såsom företagare betraktas också en sådan person som arbetar i ledande ställning i ett annat företag om han eller hon ensam har sådan

motsvarande bestämmanderätt i företaget som avses ovan. På motsvarande sätt som definitionen av företagare utvidgas, begränsas definitionen av person som jämföras med arbetstagare i lagen om pension för arbetstagare och i lagen om sjömanspensioner. Enligt förslaget ska en sådan delägare i ett aktiebolag som arbetar i ledande ställning och som ensam innehar mer än 30 procent av bolagets aktier eller ensam har motsvarande bestämmanderätt i bolaget inte längre jämföras med arbetstagare. En liknande begränsning när det gäller jämförande av personer med arbetstagare görs också i fråga om en person som arbetar i ledande ställning i ett annat företag.

I propositionen föreslås det att också vissa ändringar, närmast av teknisk natur, görs i ovan nämnda lagar.

De föreslagna lagarna hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlade i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2011. I lagarna ingår övergångsbestämmelser

som gäller då en person som vid ikraftträdandet av lagarna är försäkrad enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om sjömanspensioner såsom en person som jämföras med arbetstagare övergår till att omfattas av tillämpningsområdet för lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med den föreslagna ändringen av företagarbegreppet är att personer som arbetar i ledande ställning i ett företag och ensam äger minst 30 procent av bolagets aktier, eller som ensam har 30 procent av de röster som aktieinnehavet medför, ska börja omfattas av tillämpningsområdet för det lagstadgade pensionsskyddet för företagare och lantbruksföretagare. Hittills har de jämförts med arbetstagare och försäkrats som sådana. Som företagare har betraktats personer i ledande ställning som ensam eller tillsammans med familjemedlemmar äger över 50 procent av aktiekapitalet. Reformen leder till att delägare som arbetar i ledande ställning i fortsättningen försäkras på ett sätt som motsvarar de faktiska förhållandena, dvs. som företagare, och att de därmed skulle behandlas på samma sätt som andra företagare.

Överföringen från tillämpningsområdet för arbetspensionslagstiftningen till tillämpningsområdet för företagarpensionslagstiftningen innebär inga stora förändringar i den sociala tryggheten eftersom dessa personer redan nu har omfattats av den lagfästa försäkringen och såväl premier och avgifter som förmåner långt är de samma i bägge systemen. Men statusen som företagare förpliktar de försäkrade att själva se till att försäkringsskyddet sköts. I stället befrias de från arbetslöshetsförsäkringspremien. För lantbruksföretagarna innebär det inte heller några förändringar om de överförs från ArPL till LFöPL. En försäkring enligt LFöPL är ett krav för att man t.ex. ska kunna få avbytarservice. I propositionen görs den uppskattningen att unge-

fär 10 000 personers status påverkas av förslaget.

Ett annat viktigt syfte med propositionen är att den lagfästa försäkringen för företagare ska bli så täckande som möjligt. De företagare som är i den ovan beskrivna positionen i ett företag men som har lyft utdelning eller vinstandelar ur företaget i stället för lön kommer nu att omfattas av systemet med obligatorisk pensionsförsäkring. Uppskattningsvis 8 000 nya personer kommer enligt det nya systemet att omfattas av FöPL medan motsvarande siffra för LFöPL:s del är ungefär 400. Pensionsförsäkringen breddar också i övrigt deras sociala trygghet. Enligt utskottet är förslaget i konsekvent samklang med den principen att allt slags arbete ska öka pensionsskyddet och kapitalinkomsten i dessa fall härrör från arbetsinsatser i företaget.

Utskottet påpekar att företagaren enligt lag ska försäkra sig utifrån den lön som skäligen bör betalas, om en person med motsvarande yrkesskicklighet avlönas att utföra hans eller hennes företagarkerksamhet. Den som genom reformen överförs till tillämpningsområdet för FöPL eller LFöPL kan själv bestämma den lön utifrån vilken han tecknar försäkring. Detta är en betydande ändring för dem som reformen gäller. Utgångspunkten bör vara att arbetsinkomsterna ligger på samma nivå som tidigare för annars försämras den sociala tryggheten. Enligt utskottet är det viktigt att sådana försäkringar tecknas som motsvarar företagarens faktiska inkomstnivå också i de fall då företagaren endast har lyft kapitalinkomster i bolaget.

Till en början kommer reformen att innebära besparingar för staten när premieinkomsterna av företag- och lantbruksföretagarpensionsförsäkringarna ökar, varvid statens andel av pensionsutgifterna minskar. Men i framtiden orsakar reformen ökade kostnader för staten eftersom staten på årsnivå finansierar ca 5—20 procent av företagarpensionerna och över 80 procent av lantbruksföretagarpensionerna.

Enligt utskottet är det viktigt att informera om ändringarna i pensionslagarna och ge de försäk-

rade råd om hur de inom den föreskrivna övergångsperioden ska ordna sina försäkringar enligt de bestämmelser som godkänns utifrån propositionen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslagen utan ändringar.

Helsingfors den 26 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent (delvis)
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.